

J. VANIŠTA
1953. - 2003.

15. - 31. siječnja 2003.

 GALERIJA FORUM

"Rooseveltov trg zimi" 1981, akvarel, 12 x 20,5 cm

VANIŠTA 1953. - 2003.

Prošle je, 2002. godine, Josip Vaništa skromno i tiho, s još skromnijim katalogom, obilježio značajni datum u svojem plodnom umjetničkom radu. Riječ je, podsjećamo, o njegovoj prvoj izložbi koju je zajedno sa svojim bliskim prijateljem Miljenkom Stancićem priredio u Muzeju za umjetnost i obrt daleke 1952. godine.

Pola stoljeća! I više nego valjan povod za naglasiti i tu činjenicu. Ima, stoga, razloga da se "izlistaju" dragi trenuci, osvježi sjećanje o živima i mrtvima. Štoviše, eto sjajne pigode koja potiče da se još jedanput (i drukčije!) sagledaju poznate i možda već utvrđene vrijednosti. U prošlom se ne prepoznaje tek minulo, već se kontekstuiraju povijesno. Naime, u Židovskoj općini, u Galeriji "Milan i Ivo Steiner", Vaništa je napravio izložbu koja tematski čini veliku cjelinu i otkriva nam da je izvanredno važna umjetniku. Ovom izložbom naslovljenom Portreti (izbor 1952. - 2002.) ponovno aktualizira svoje iznimno i golemo zanimanje za ljudsko lice: kako svoje, tako i ona iz neposrednog okruženja, svojih bliskih, te osobito za lica iz svojega intelektualnog i duhovnog "okruženja". "Vaništin izabr", primjećuje Tonko Maroević u predgovoru kataloga, "zasnovan je na kreativnim vrijednostima odabranih primjeraka i, također značajno, na simboličkom statusu osobnosti koje su mu poslužile za likovnu akciju."

Osim ovoga, nalazimo još jedan valjan razlog koji nas nagoni da spomenemo minulu 2002. godinu. U toj je godini ovaj vrsni likovni umjetnik nagrađen za - književnost. Dakle, ne za majstorov kist, već za vrsno pero, koje, eto, isto možemo nazvati majstorskim.

Dobro je znano da slikar i piše. Godinama smo čitali njegove crtice, bilješke dirljive jednostavnosti i snažne izražajnosti. Katkad gotovo u jednoj rečenici ili bolje rečeno u jednom stihu, sažima dojam, fiksira prizor ili, pak, jezgrovitom misaonošću opservira o umjetnosti, minulim danima, estetici... Tiskao je i dvije knjižice zapisa koje je Igor Zidić sabrao u jednu: "Knjiga zapisa". On ju je i uredio i popratio pogovorom u kojemu ističe piščevu izvanrednu osjetljivost za riječ, konstatirajući da... "obrazovana čitatelja ova knjiga ne ostavlja ravnodušnim..." Vjesnikova godišnja nagrada "Ivan Goran Kovačić" za književnost prošle je godine, s pravom, dodijeljena slikaru - piscu.

I sada se, početkom ove godine, u Galeriji Forum, pred nama ponovno otkriva posve nepoznati slikar. Bolje rečeno, nepoznati ili manje poznati radovi, koji još (većinom!) nisu bili izlagani. Ovu će izložbu koncipirati retrospektivno, dtereminirajući nazivom "Vaništa 1953.-2003.) i, po treći puta u dvije godine, upozoriti na činjenicu koja apostrofira dugo razdoblje od pola stoljeća, dakako, s njegovim djelom u tom razdoblju. "Zrinjevac" iz 1953. godine, crtež u olovci i "Brdo u snijegu", pastel nastao u prvim danima ovoga snježnoga siječnja 2003. godine, ponovno ističu umjetnikovu nakanu da potvrdi, zaokruži to polustoljetno razdoblje. No, navodeći ova tri njegova projekta, nastojimo odgonetnuti barem isto toliko umjetnikovih razloga za ovim sagledavanjem svojega djela.

Prvi je, svakako, već rečen i lako ćemo ga prihvatiti kao posve logičnu težnju za analizom, kritičkom retrospekcijom kao i snažnim porivom koji također prepoznajemo i kao onu bitnu sastavicu u izrazu ovoga umjetnika: sabiranje, sažimanje, koncentraciju, kontemplaciju.

Kao treći razlog nameće se onaj kojega, zapravo, prepoznajemo kao pitanje, kao onnoga koji u sebi nosi oštricu i britkost analitičkoga duha. On se u sebi i kroz sebe hoće i nastoji sagledati otvoren svakoj kritici i opservaciji. Postavljajući svoje djelo u određeno vrijeme, umjetnik ga nastoji i sagledati u njemu. Ali ne samo u tom vremenu! "Slika ili crtež", zabilježiti će Vaništa, "moraju biti, koliko god to zvuči čarobno starinski, poput otvorena prozora. Gledmao kroz taj prozor sa željom za prepoznavanjem, za mogućom identifikacijom." Podimo za umjetnikovom mišlju i u ovim njegovim sintezama ipak nećemo naći odgovor, još manje zaključak, već prije pitnaja koja nam postavlja njegovo djelo. Pitanja koja... "otvaraju prozor" i potiču želju za prepoznavanjem, za mogućom identifikacijom po mjeri vlastitih mogućnosti i izražajne snage kojom se ovo djelo precizira i pozicionira.

Portreti i krajolici trajno su slikarevo opredjeljenje, gotovo opsesivne teme u kojima se i danas prepoznaje, isto kao i prije pola stoljeća. Kako zabilježiti tragizam prolaznosti, urušavanje subjektivnosti, prostore samoće?

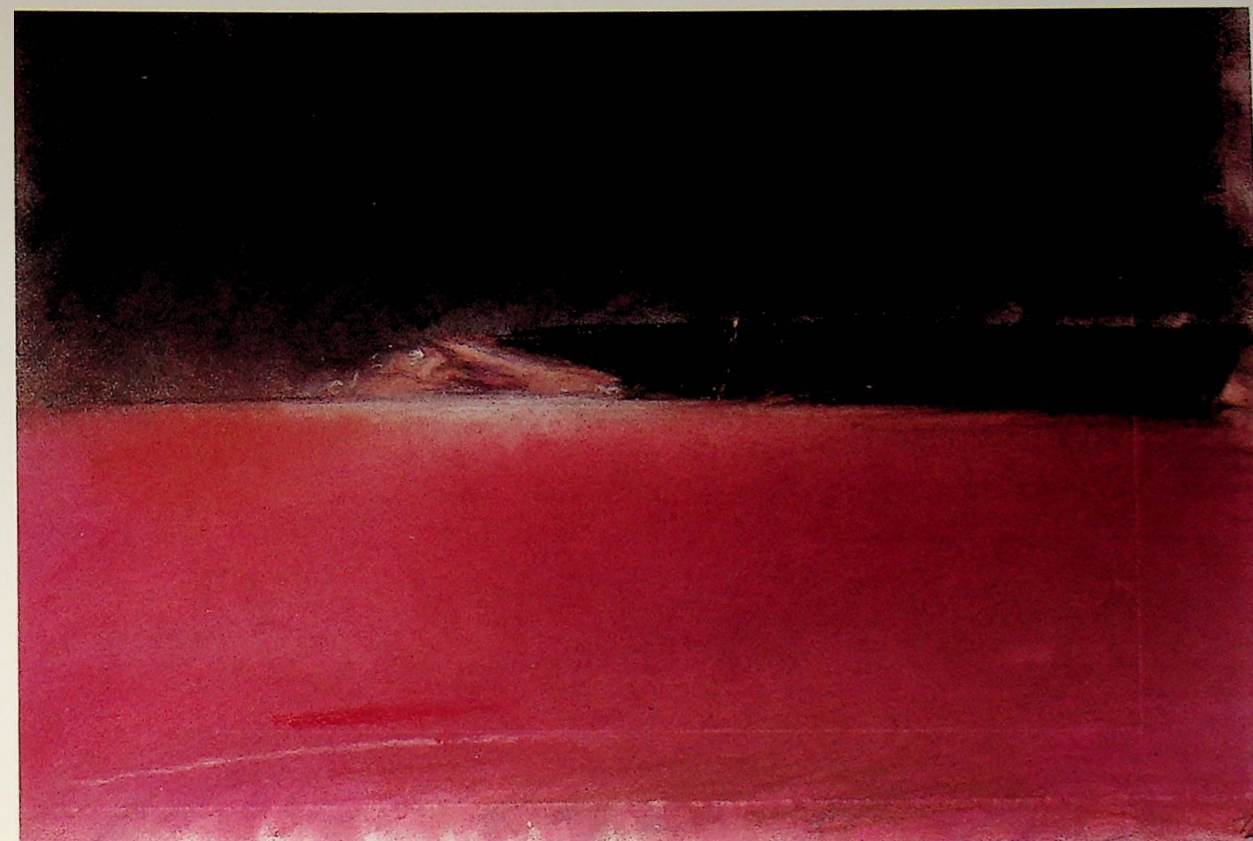
I čime? Bojom, crtom ili... riječima?

Milan Bešlić

ŽIVOTOPIS

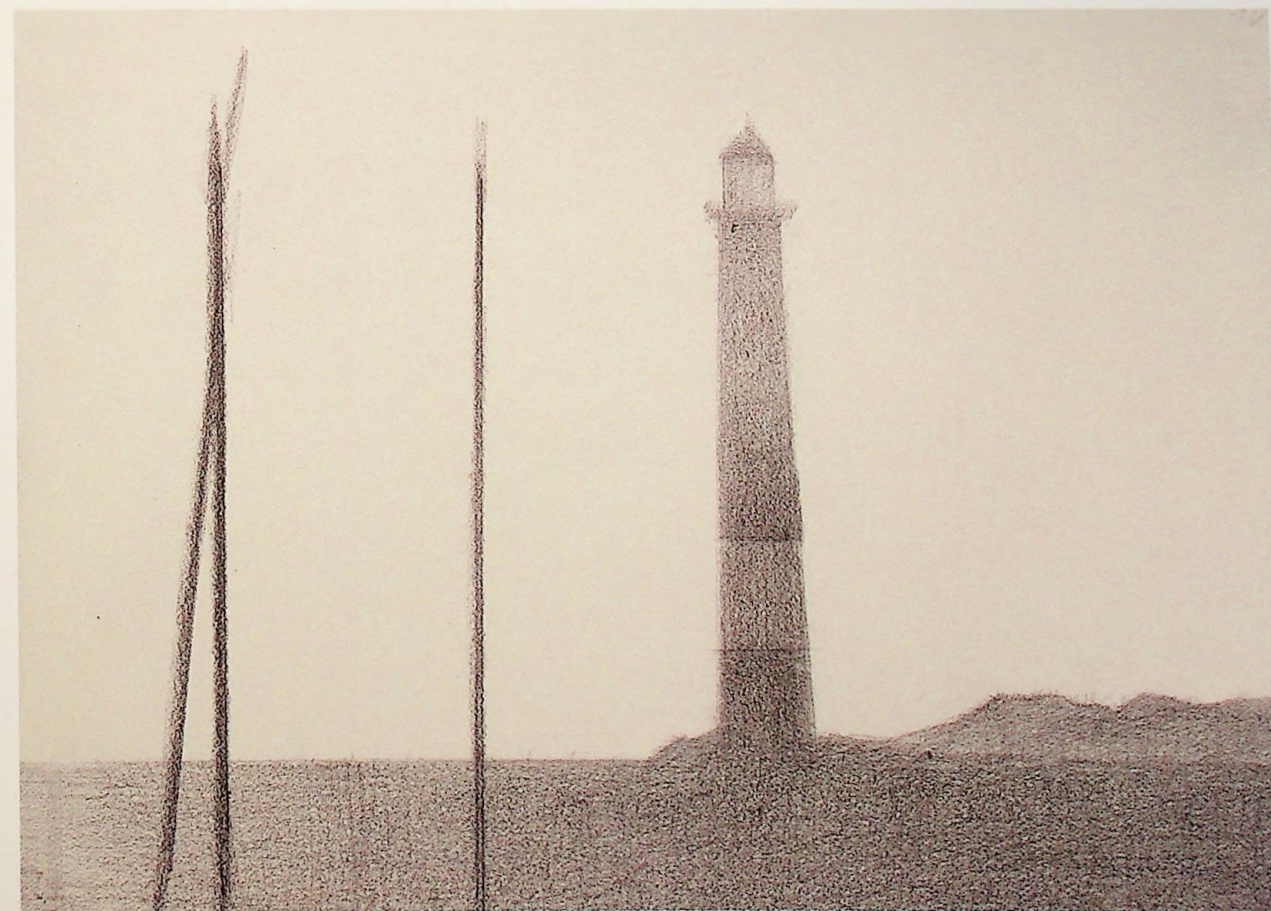
- 1924. Rođen 17. svibnja u Karlovcu (Banija, periferija grada)
- 1931. Na Baniji pučka škola, zatim
- 1935. u gradu, nakon propasti posjeda majčinih roditelja.
Realna gimnazija na Rakovcu, maturirao 1943.
- 1943. Upis na Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu.
- 1945. Nastavak studija na Akademiji.
- 1950. Završio t. zv. specijalnu slikarsku školu Marina Tartaglie.
- 1951. Početak nastavnčkog rada (Tehnički odnosno Arhitektonski fakultet u Zagrebu).
- 1953. Kraći boravak u Parizu.
- 1954. Ljetni mjeseci u Rovinju.
- 1959.-60. Ideja o Gorgoni.
- 1962. Boravak u Švedskoj, Norveškoj, Danskoj.
- 1965. - 67. Prestanak crtačke i slikarske djelatnosti.
- 1967. Novi crteži, studije. pejzaž, ljudsko lice.
- 1984. Smrt Marina Tartaglie, učitelja.
- 1994. Smrt žene. Smrt Radoslava Putara, raspad gorgonske zajednice.
- 1995. Boravak na slovenskom primorju.
- 1996. Otok Brač, Supetar, Bol.

- JOSIP VANIŠTA: Zapisi, Zagreb, 1988.
- JOSIP VANIŠTA. Zapisi, Zagreb, 1995.
- JOSIP VANIŠTA: Knjiga zapisa, Zagreb, 2001.
Moderna galerija Zagreb, Kratis

"Vrilo, crvena zemlja" 1999, pastel, 30 x 45,8 cm

"Skagen" 1962, kreda, 26 x 36 cm

LITERATURA O SLIKARU

Vaništa: Crteži

Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1979.

Zdenko Tonković: Vaništa

Galerija umjetnina, Split, 1983.

Radoslav Putar: Vaništa

Galerija 11, Zagreb, 1984.

Ljerka Schiffler: Za licem melankolije

Galerija 11, Zagreb, 1985.

Zdenko Tonković: Vaništa

Monografija, izd. Naprijed - AKD hrvatski tiskarski zavod
Zagreb, 1993.

Radoslav Putar: Privid stvari

Schaps i Magić, Graz 1993.

Igor Zidić: J. V. ogledi o Vaništi

Kratis, Zagreb, 1998.

Marija Gattin: Gorgona

Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, 2002.

IZLOŽENI RADOVI

1	Zrinjevac, 1953.	olovka	21 x 27,8 cm
2	Kirasićeva kuća, 1953.	olovka	28,5 x 48 cm
3	Mrtva priroda, 1953.	olovka	18 x 23 cm
4	1945. Žena iz Draganića, 1953.	kreda	27,5 x 22 cm
5	Kuće na brdu, 1953.	kreda	14 x 21,2 cm
6	U šumi, 1953.	olovka	10,6 x 48 cm
7	Pejzaž, 1953.	kreda	12,8 x 21 cm
8	Otok sv. Katarine, 1954	olovka	24 x 34 cm
9	More, 1954.	olovka	15,4 x 22,4 cm
10	Kuća u drvoredu, 1956.	kreda	34,4 x 26 cm
11	Studija po Bauginu, 1957.	olovka	22 x 31 cm
12	Sjeverno more, 1962.	olovka	30 x 43 cm
13	Skagen, 1962.	kreda	26 x 36 cm
14	Sjeverno more, 1962.	akvarel	13,8 x 40 cm
15	Sunger, izlazak mjeseca, 1972.	olovka	17 x 21,8 cm
16	Suhi kruh, 1976.	olovka	18 x 21 cm
17	Pejzaž, 1980.	akvarel	15 x 30,5 cm
18	Žumberak, 1980.	pastel	32 x 47 cm
19	Rooseveltov trg zimi, 1981.	akvarel	12 x 20,5 cm
20	Stog sijena, 1990	kreda	12,3 x 15 cm
21	Barka, 1996.	kreda	25 x 35,5 cm
22	Vrilo, crvena zemlja, 1996.	pastel	28,8 x 41,8 cm
23	Nerežišća, 1999.	olovka	31,6 x 39,7 cm
24	Studija po Sanchez Cotanu, 1999.	olovka	23,5 x 32,3 cm
25	Kuće u Bolu, 1999.	pastel	38, x 30 cm
26	Zlatni rat, 1999.	pastel	24,2 x 32,9 cm
27	Lubenica, 1999.	pastel	27,5 x 38,5 cm
28	Vrilo, crvena zemlja, 1999.	pastel	30 x 45,8 cm
29	Murvice, 1999.	pastel	39 x 27,8 cm
30	Barka, 2000.	kreda	22 x 31,2 cm
31	Kamenolom na Braču, 2001.	pastel	28 x 45 cm
32	More, 2001.	pastel	20,2 x 31,2 cm
33	Šumski prolaz, 2001.	olovka	31 x 19,3 cm
34	U brodogradilištu, 2001.	pastel	23,7 x 35,8 cm
35	Ravnica, 2002.	pastel	30,8 x 44 cm
36	Stog sijena, 2002.	pastel	36 x 21,8 cm
37	Pejzaž, 2002.	pastel	29,8 x 43,3 cm
38	Večer, 2002.	pastel	18,8 x 22,3 cm
39	Pejzaž, 2002.	pastel	21,6 x 41,8 cm
40	Dvije studije, 2002.	kreda	16 x 15 cm
41	Pejzaž sa Brača, 2002.	pastel	36,8 x 24 cm
42	Napulj, 2002.	pastel	23 x 42 cm
43	Brdo u snijegu, 2003.	pastel	27,2 x 41,2 cm
44	Perspektiva, 2003.	pastel	26 x 39,2 cm

Izdavač / Publisher
**KULTURNO
INFORMATIVNI CENTAR**
Zagreb, Preradovićeve 5
tel. 01 / 48 10 714

Za izdavača / For the publisher
Goran Pavletić

Urednik kataloga / Editor
Milan Bešlić

Savjet galerije / Gallery Council
**Nikola Koydl
Eugen Kokot
Goran Glagus
Milan Bešlić
Dominique Narran
Andrej Smrekar**

Likovni postav izložbe /
Exhibition set-up
Ante Vulin

fotografije / Photographs
Luka Mjeda

Na naslovnici
"Pejzaž", 2002.
pastel, 21,6 x 41,8 cm

Naklada / Edition
150 primjeraka / 150 copies

Zagreb, siječanj, 2003
january, 2003

Tisak / Print
KRATIS, Zagreb

GALERIJA FORUM

HR - 10000 Zagreb
Teslina 16
tel. 01 48 10 710